

1

Leiestedsorganisering av forskningsinfrastruktur i Universitets- og høyskolesektoren

NARMA 21.11.13

Lise T. Sagdahl

Leder av arbeidsgruppe for leiestedsmodell
Seniorrådgiver
Rektor stab
NTNU

www.ntnu.no

2

Mandat nasjonal leiestedsgruppe

Universitets- og høgskolerådet ba gruppen:

- Utvikle og teste ut hensiktsmessige leiestedsmodell(er)
- Rapport levert 1. oktober 2013
- Hjelp institusjonene som ønsker det til å ta i bruk modellen
 - Gjort 14.11.13

Medlemmer

- Anita Vigstad og Kari Eidsheim – UiB
- Per Heitmann og Simen Finne Jørgensen – UiO
- Lise T. Sagdahl og Andreas S. Wangen – NTNU

www.ntnu.no

3

Bakgrunn

- Bidrags- og oppdragsprosjekter (BOA) skal organiseres i prosjekter og budsjetteres og regnskapsføres med totale kostnader (krav KDs rundskriv fra 2007, oppdatert i F-07-13)
 - Egeninnsats synliggjøres i bidragsprosjekter
 - For oppdragsfinansiert aktivitet skal oppdragsgiver dekke alle direkte og indirekte kostnader som oppdraget fører med seg, og institusjonen skal kunne dokumentere dette
- ↓
- UoH-sektoren har utviklet en nasjonal modell/metodikk som gir det nødvendige grunnlaget for å beregne indirekte kostnader og synliggjøre alle kostnader i forskningsprosjekter (TDI-modellen)
 - UHRs ambisjon: innføring 2014
 - Forutsetter en «leiestedsmodell» som gir pris på laboratoriebruk/-tjenester.

4

Forskningsrådets rolle

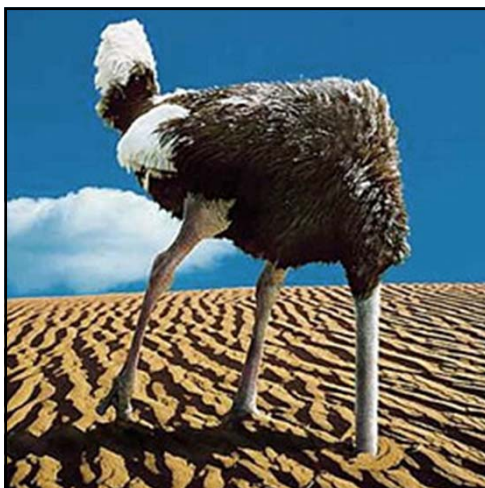
- Forskningsrådet har signalisert (2011) at totale kostnader skal legges til grunn i søknadene om bidragmidler, og Forskningsrådet tar sikte på å finansiere en større andel av de totale kostnadene i hvert prosjekt enn tilfellet har vært.
- Forskningsrådet har også (2010) lagt om finansieringsordningene for vitenskapelig utstyr og bidrar nå bare til kjøp av slikt utstyr i nasjonale infrastrukturer. Utstyr i det enkelte fagmiljø er fagmiljøenes eget ansvar, men Forskningsrådet vil akseptere å dekke kostnadene for prosjektenes *bruk* av slikt utstyr.

5

Leiested - definisjon

Med leiested menes:

- laboratorium eller annen felles infrastruktur hvis driftskostnader synliggjøres særskilt og fordeles forholdsmessig mellom de prosjekter og aktiviteter som anvender infrastrukturen

7

Mulige gevinster av totalkostmodell

- **Bedre prosjektfinansiering** som gir større strategisk handlingsrom
 - Forskningsrådet og EU vil dekke større andel av direkte kostnader
- **Transparent økonomi** i forskningsprosjekt (BOA-reglement)
 - Færre satser for indirekte kostnader (beregnes per institusjon)
- **Bedre styringsinformasjon** og grunnlag for å sikre økonomisk bærekraft, effektiv drift og prioriteringer
- **Forenkler samarbeid** med andre aktører, spesielt innen sektoren

www.ntnu.no

8

Noen utfordringer med totalkostmodell

- Krevende å endre **kultur** fra «lavkost» til «totalkost»
 - virksomheten blir tilsynelatende dyrere
 - kan skape barrierer for ønsket aktivitet og samarbeid med partnere (SINTEF, St. Olav, HMN, industri, m.fl))
- Prising av tjenester og leiested kan **påvirke adferd**
 - stimulerer ikke nødvendigvis til god forskning og høy aktivitet
- Kan gi insentiv til mer **internfakturering**
- Kan påvirke **budsjettfordelingsmodeller** mellom enheter og nivå
 - Hvem får gleden av økt **handlingsrom**?
- Kan påvirke **prosjektleders** rolle, autonomi og handlingsrom
- Uten økt ramme til forskning, vil større prosjekter med bedre kostnadsdekning gi **færre prosjekter**
 - Nummer 2 i søknadsprosessene kan bli tapere

www.ntnu.no

9

Mål for utvikling og innføring av leiestedsmodell

Primære mål:

- Forskningsinfrastruktur er tilgjengelig - driftes, vedlikeholdes og utvikles
- Investeringer utnyttes godt
- Kunne bygge opp virksomhet gradvis

Sekundære mål:

- Totale kostnader synliggjøres
- Begrense transaksjonskostnadene til det absolutt nødvendige

NTNU
Det skapende universitet

www.ntnu.no

10

**EVERYTHING
SHOULD BE AS
SIMPLE AS
POSSIBLE,
BUT NOT
SIMPLER.**

ALBERT EINSTEIN

NTNU
Det skapende universitet

www.ntnu.no

11

Fordeling av kostnader - timepris

- Prisen for bruk av et leiested kan da beregnes som:

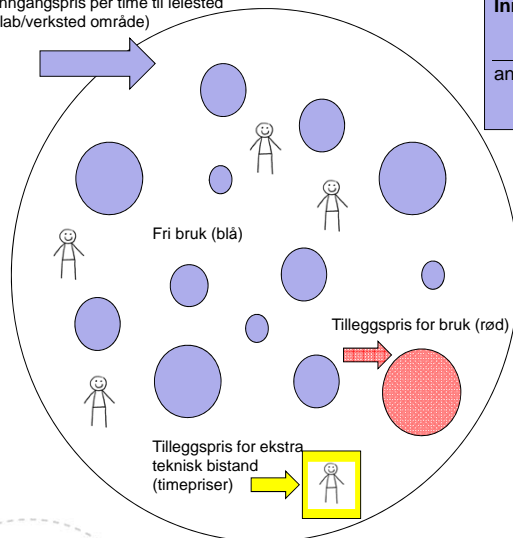
$$\text{Timepris} = \frac{\text{Kostnad}}{\text{Kapasitet}}$$

- Telleren i brøken - kostnadene for hvert leiested - består av
 - **Areakostnader** inkludert bygningsavskrivninger
 - **Avskrivningskostnader utstyr**
 - **Felles driftsmidler** (kjemikalier, materiell, vedlikeholdskontrakter)
 - Lønnskostnader og indirekte kostnader til **teknisk støttepersonell** som er nødvendig for at leiestedet skal være klar til bruk for forskere
- Nevneren i brøken – kapasitet – er kostnadsbæreren som kostnadene skal fordeles på for å få en timepris.
 - Dimensjonert antall brukertimer per år

12

Leiestedsmodell

Inngangspris per time til leiested
(lab/verksted område)

Inngangspris per time =

$$\frac{\text{inkluderte leiestedskostnader}}{\text{antall større enheter} \times \text{gjennomsnittlig kapasitet}}$$

Tilleggspris per time =

$$\frac{\text{restavskrivninger} + \text{restdriftsmidler}}{\text{kapasitet}}$$

Teknikerpris per time =

$$\frac{\text{lønnskostnader} + \text{indirekte kostnader}}{1628}$$

13

Kostnad
 Timepris = $\frac{\text{Kostnad}}{\text{Kapasitet}}$

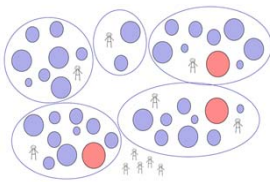
Leiested – prising

Et leiested kan være:
alt fra mange forskningsinfrastrukturer, laboratorier og verksteder, til en enkelt utstyrsenhet.

Viktig å holde detaljeringsgraden på et fornuftig nivå!

For å beregne en timepris for et leiested må vi gjøre følgende:

- ✓ **Avgrense** leiestedet tydelig ved å beskrive **hvilke** laboratorier/ vitenskapelig utstyr som inngår
- ✓ Identifisere **kostnadene** knyttet til leiestedet
- ✓ Fastsette en **kapasitet** for leiestedet

NTNU
Det skapende universitet

www.ntnu.no

14

Kostnad
 Timepris = $\frac{\text{Kostnad}}{\text{Kapasitet}}$

Kapasitet

En utstyrsenhets kapasitet er lik det antall brukertimer utstyrsenheten er dimensjonert for i normal driftsfase.

\longleftrightarrow Åpningstid (timer) \longrightarrow

Vedlikeholdstid	Ubrukt tid	Kapasitet
Tid til <ul style="list-style-type: none"> • Vedlikehold • Oppgradering • Kalibrering • Testing 	Tid infrastruktur kan brukes, men ikke er i bruk. Tar med kun den andel av ubrukt tid som det er rimelig å belaste prosjektene som benytter leiestedet for.	Antall brukertimer utstyrsenheten(e) er dimensjonert for i normal driftsfase, til. <ul style="list-style-type: none"> • utdanningsvirksomhet • internfinansiert forskning • eksternt finansiert forskning

$$\text{Kapasitet} = (\text{åpningstid} - \text{vedlikeholdstid} - \text{ubrukt tid})$$

Et leiesteds kapasitet finnes ved å ta antall utstyrsenheter (samtidige aktiviteter) multiplisert med gjennomsnittlig kapasitet for utstyrsenheter.

NTNU
Det skapende universitet

www.ntnu.no

15

Eksempel: Fastsettelse av et leiesteds kapasitet

Vi kan tenke oss et leiested med

- 3 større utstyrsenheter (med tilhørende prepareringsutstyr og annet småutstyr)
- åpningstid mellom 08-18 på ukedager
(10 t per dag x 5 d per uke x 52 u per år = 2 600 t per år)
vedlikeholdstid per utstyrsenhet i gjennomsnitt: 20 % av åpningstiden (520 t)
- ubrukt tid per utstyrsenhet i gjennomsnitt: 30 % av åpningstiden
(beregnet per år, inkluderer ferier og fridager) (780 t)

Kapasiteten for leiestedet vil da være lik: $3 \times (2\,600 - 520 - 780) \text{ t} = 3\,900 \text{ t}$

$$\text{Timepris} = \frac{\text{Kostnader}}{3\,900}$$

16

Dokumentasjon av leiestedsbruk

$$\text{Timepris} = \frac{\text{Kostnad}}{\text{Kapasitet}}$$

Med timeregistrering

- loggføring/booking av leiested/utstyrsenheter
- Leiestedspris belastes prosjektene etter bruk

Uten timeregistrering

- laboratorier der folk går inn og ut hele dagen
- Fordeler kapasiteten på prosjektene som disponerer lab.
- Anslår hvor stor andel av arbeidstiden den enkelte forsker har behov for å benytte leiestedet og belaster prosjektene med timepris for disse timene:
 - $\text{antall timer per prosjekt} = \text{andel av arbeidstid i laboratorier multiplisert med antall forskertimer i prosjekt}$
- Omfang avtales ved prosjektets kontrakt og kvalitetssikres ved belastning underveis i prosjektet.

17

Pris gjelder alle!

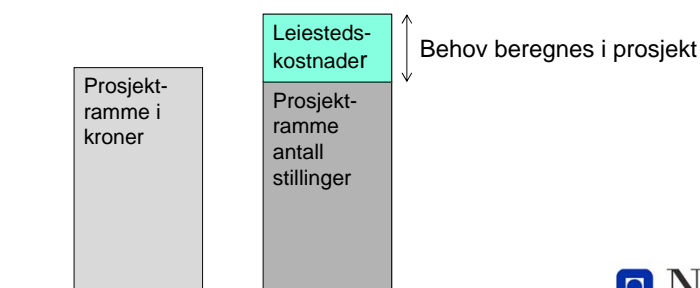
Timepris =	Kostnad
	Kapasitet

- **Fakturering av internfinansiert virksomhet er ikke nødvendig**
- **Egeninnsats** i bidragsprosjekter: ikke i form av rabatter, men som **andel av leiestedskostnader** (deler regningen, reduserer ikke prisen)
- **Pris** per time er **lik for alle** aktiviteter, studenter og forskere i bidragsprosjekter og internfinansierte prosjekter (høyere pris oppdrag)
- **Fastpriser** kan avtales (pris x timer)

18

Prosjektrammer

«Forskningsrådet kan bidra til at totalkostnadsmodellen og leiestedsmodellen tas i bruk fullt ut, ved at det settes av midler i prosjektene til dokumenterbare leiestedskostnader uten at antall stillinger/forskertimer i prosjektet reduseres, det vil si at rammene økes for å ta høyde for leiestedskostnader.»

19

Informasjon og involvering – eks NTNU

- Hva er de viktigste konsekvensene av totalkostnads- og leiestedsmodell for fakultetet/instituttene?
- Hva vil være de viktigste utfordringene for fakultetet/instituttene? Hvordan løses de?
- Hva er de viktigste gevinstene med totalkostnadsmodell og leiested? Hvordan kommuniserer vi dem godt?
- Hvilke grupper ved fakultetet/instituttene trenger informasjon/opplæring?

www.ntnu.no

20

Implementering – eks NTNU

- Starter med å etablere leiesteder som skal benyttes i nye og store prosjekter (søknader etter 1.1.14)
- Må unngå utilsiktede konsekvenser
- Gjennomfører piloter for å få systemer og rutiner på plass
- Trenger 2014 for å få etablert leiesteder – men vi kan ikke vente

www.ntnu.no

21

"We study, we plan, we research. And yet, somehow, money still remains more of an art than a science."

 NTNU
Det skapende universitet

www.ntnu.no

22

Oppdrag – rundskriv F-07-13

Med **opdragsfinansiert** aktivitet forstås prosjekter institusjonen utfører mot betaling fra ekstern(e) oppdragsgiver(e) når det foreligger et **krav om motytelse** fra institusjonen når avtale/kontrakt inngås.

For oppdragsfinansiert aktivitet skal oppdragsgiver dekke **alle direkte og indirekte kostnader** som oppdraget fører med seg, og institusjonen skal kunne dokumentere dette.

Veilederen utdypet:

I tillegg skal det beregnes en **rimelig fortjeneste** på oppdraget, jf. EØS-regelverket som skal hindre ulovlig konkurransevridende offentlig støtte. Dette betyr at **institusjonen ikke kan delfinansiere oppdragsprosjekter eller dekke andre indirekte kostnader som prosjektet måtte medføre.**

Oppdrag kan heller ikke klassifiseres som bidragsfinansiert aktivitet ut i fra en vurdering av prosjektets faglige interesse.

 NTNU
Det skapende universitet

www.ntnu.no